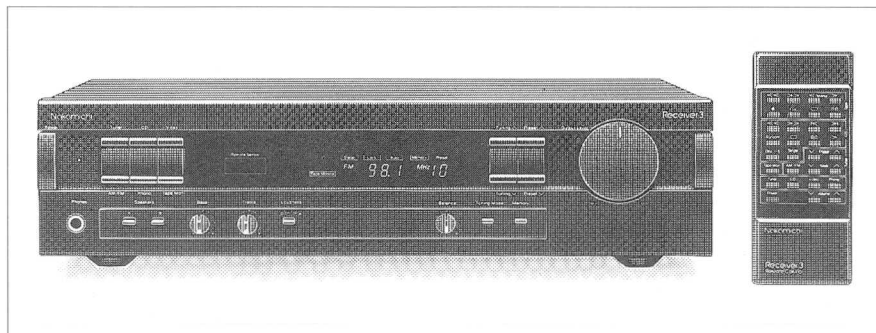

Basisset van Nakamichi met KEF-luidsprekers

De kunst van het instappen

In tegenstelling tot de meeste andere emotionele zaken in het leven is het met de aanschaf van een muziekinstallatie betrekkelijk eenvoudig om opnieuw in te stappen, maar dan een tredje of wat hoger.

Rob Gerritsen bespreekt daarom een basisset die beginners evengoed past als de routiné's.

Receiver3

TEGENWOORDIG is het bepaald moeilijk om 'in de audio' flagrante miskopen te doen, tenminste wanneer u bij de gerenommeerde merken blijft. Vanzelfsprekend is dat nog iets anders dan echte kwaliteit. Maar, ik kan nu nog blij zijn dat ik vijftien jaar geleden pardoes tegen een mooie tweedehands set van een Pioneer SA-6200 versterker en een paar B&W D5-jes aanliep.

Een en ander zou namelijk heel wat langer dienst doen dan mijn enige programmabron uit die tijd, een niet zonder trots zelf gebouwd samenvoegsel van een Suphraphon loopwerk en een B&O arm/elementcombinatie, waarmee ik (uiteraard) platen draaide.

De set die ik hier bespreek, is zeker niet alleen bedoeld voor mensen die daadwerkelijk voor hun eerste keuze staan: ook muziekliefhebbers die al heel wat langer meedraaien, kunnen er hun voordeel mee doen.

Waar gaat het over. Simpel: een overzichtelijke, kwalitatief hoogwaardige stapel audioapparatuur van Nakamichi, aangevuld met een paar uitstekende luidsprekers van KEF. Omdat de hele verzameling uit één importhuis afkomstig is en daarin de onderkant van de productenlijn vertegenwoordigt, spreken we van de TransTec basisset.

Ze bestaat uit: Receiver3, Cassettedeck2 en CDPlayer4 van Nakamichi, een combinatie die bij afzonderlijke aanschaf uitkomt op f3500,-, maar die in één koop slechts f3000,- kost. Daarbij heeft de koper de keuze tussen een zwarte en een zilverkleurige uitvoering. Weliswaar niet letterlijk er bij horend, maar wel naadloos aansluitend, zijn de (in Nederland) kleinst leverbare luidsprekers uit KEF's nieuwe Q-serie, die de oude Uni-Q C-reeks vervangt. Om precies te zijn de Q-60, opvolger van de C-55.

RECEIVER 3, het hart van de installatie, is een eenvoudige maar doelmatige tuner/versterker van 2 x 37W effectief (2 x 55W piek) aan een belasting van 8 Ohm. Niet overdreven veel vermogen, maar voor kamers van normale grootte en luidsprekers met voldoende rendement (zoals de Q-60's) in de praktijk zeker genoeg. Met de meegeleverde afstandbediening kunnen tevens de overige componenten bediend worden, zodoende kan men de hele set vanaf de luisterpositie besturen. Het behoeft geen nader betoog dat zoiets heel handig en comfortabel is. Behalve de bijgebouwde tuner kan de versterker nog vier andere bronnen behandelen: Phono MM, CD, Tape en Video/Aux, een reserve ingang voor een videorecorder of het geluid van de televisie. De gekozen functie wordt duidelijk in het informatievenster gemeld, in het geval van de tuner vanzelfsprekend via de afstemfrequentie en eventueel het nummer van één van de tien voorkeursposities: FM en Mid-dengolf zijn willekeurig door elkaar te programmeren. Bij het gebruik aan de kabel kan onberispelijke ontvangst uw deel zijn, geheel en al afhankelijk van wat de kabelexploitant te bieden heeft. Bezit u een eigen antenne: zoveel te beter.

De ingangscapaciteit van de phono-ingang bleek merkwaardigerwijs niet minder dan 450pF te zijn; als daar in de praktijk de armbreding en het verbindingskabeltje voor de platenpeler nog bijkomen, wordt het totaal eigenlijk te hoog om nog netjes te mogen heten. De meeste elementen zullen dan teveel op gaan lopen in het hoog, met gevaar voor gemene strijkersrandjes. Dit aspect behoeft dus wel verbetering, al zal het wellicht voor veel gegadigden niet zo'n actuele kwestie meer zijn. Toch een beetje vreemd van zo'n merk als Nakamichi, temeer omdat over een aantal andere zaken

wel degelijk goed is nagedacht. Zoals bijvoorbeeld de klankregeling. Die is weliswaar van het 'ordinaire' laag/hog op/af-type, maar omdat de werkpunten van het laag en het hoog helemaal aan de randen van het spectrum zijn gelegd (op resp. 20Hz en 20kHz in plaats van de gebruikelijke 100Hz en 10kHz), is deze klankregeling ineens wél goed te gebruiken. Het kwetsbare middengebied wordt namelijk verregaand ontzien en dat is bij correcties in muziekweergave altijd het belangrijkste punt. Nu kunnen boventonen wat gedempt worden zonder dat de grondtonen verloren gaan, luidsprekers kunnen wat voor hun natuurlijke laagafval gecompenseerd worden zonder dat celli ballonbuikkasten krijgen. Zelfs kan met enig manipuleren de voortreffelijke Tiltregeling van de Quad- en (oudere) Luxman versterkers goeddeels worden nagebootst!

Zoals altijd zag ik de Loudnesstoets liever ingeruild voor een monoschakelaar; die is echt veel vaker zinvol inzetbaar, of het nu om plaat-, band- of radioweergave gaat. Wel weer handig is de geschakelde lichtnetuitgang achterop en speciaal om daar een passend verloopblokje voor te kopen of te maken, zodat beide andere componenten tegelijk met de receiver in- en uitgeschakeld kunnen worden, zowel lokaal als via de afstandbediening. Er kunnen twee luidsprekerparen aangesloten worden, afzonderlijk schakelbaar, alsmede een extra eindversterker en natuurlijk een hoofdtelefoon.

Receiver3 is solide gebouwd met elektronische componenten van onverdachte kwaliteit, fraai afgewerkt, behoorlijk compleet en biedt voor z'n geld dus zeer goede waar.

voornoemde - cruciale - onderdelen. Het loopwerk telt drie motoren, waarvan er één dienst doet om de capstan aan te drijven, één voor het overige bandtransport zorgt en de derde om de gehele koppenbrug zachtens tegen de band te vleien; geen klappende relais derhalve. Bovendien is op de electronica ook niet echt bezuinigd, gezien de respectabele hoeveelheid onderdelen van hoge kwaliteit.

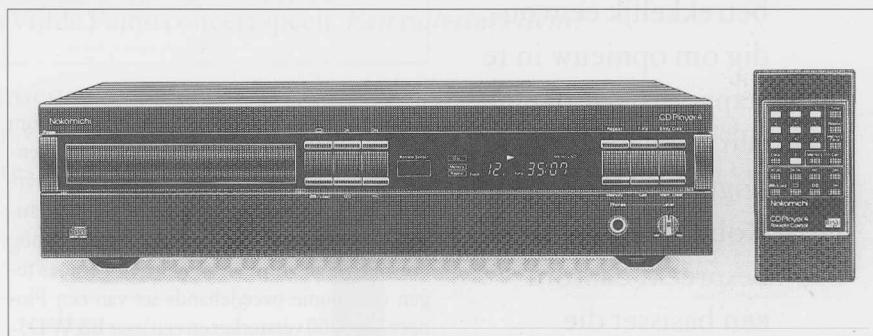
Een van de basiskenmerken van de Nakamichi-filosofie is, dat elk van de drie gangbare bandsorten individueel afgeregeld moet kunnen worden, en dan ook nog voor links en rechts afzonderlijk. Vandaar de forse collectie instelorganen onder de kap; alle mogelijkheden zijn aanwezig om optimaal te kunnen inregelen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit nog een tikje nauwkeuriger had gekund dan nu het geval was, maar ik vermoed dat het recensiedekal op meer pijnbanken had gelegen; ook de kop stond een fractie naast de juiste stand en dat is bepaald niet des TransTecs.

Zoals dat hoort vermeldt de importeur achterop de machine, waar op is ingeregeld; in dit

hardnekkig geval van flutter leek, maar dat waarschijnlijk veroorzaakt werd door een niet juist afgeregeld HX-Pro. Hoe het ook zij, Nakamichi doet het zonder en dat levert geen hoorbare problemen op. Dolby B en C zijn vanzelfsprekend wel aanwezig, evenals een uitschakelbare MPX-filter. Wat er aan bandsorten en Dolby gekozen is, wordt duidelijk in het display aangegeven. Duidelijk zijn ook de meters, met een bereik van -40 tot +10dB. Opnemen is zo een makkie.

Het spoelen gaat wat langzaam, maar echt hinderlijk vind ik de digitale teller die geen echte tijd telt. Dat kom je wel vaker tegen: zo'n op zichzelf uitstekende teller die zijn eigen, nergens aan gerelateerde cijferreeks vertoont, in plaats van verstreken tijd. Altijd een gemiste kans, want het kan makkelijk en het is ontgenzeggelijk veel handiger in het gebruik.

Omdat CassetteDeck2 geen eigen sensor heeft, moet het voor de afstandsturing met een extra kabeltje verbonden worden met de receiver. Dit werkt prima en dat is dan ook de overblijvende indruk van deze cassetterecorder.

CDPlayer4

CassetteDeck2

WIE 'NAKAMICHI' ZEGT, zegt ook 'cassettedeck'; er is geen fabrikant te bedenken die zoveel heeft betekend voor de ontwikkeling van de compactcassette tot volwaardige muziekbron. Er staat dus een reputatie op het spel. CassetteDeck2 is, als ik mij niet vergis, het goedkoopste deck dat Nakamichi tot nu toe maakte. De duurdere (tot zeer dure) modellen genieten wereldwijd bekendheid als referentie- en studiomachines en zo was ik wel benieuwd of ze ook een budgetrecorder konden maken met behoud van de essentiële kwaliteiten. Ja, dus. Ondanks de eenvoudige opzet, zoals een loopwerk met een enkele capstan en gebruik van twee koppen, is Deck2 toch een echte Nakamichi geworden en dat is natuurlijk grotendeels te danken aan de zorgvuldige constructie van

geval TDK AD voor type I, Maxell XL II-S voor type II en Maxell MX-S voor type IV. Met al deze banden zijn goede tot uitnemende resultaten te behalen. MX-S met Dolby C doet echt niet veel onder voor een digitaal systeem en is een stuk goedkoper. Ondanks de eenvoud van het loopwerk was het met de strakheid van de bandloop dik in orde: 0.05% gewogen, 0.09% lineair zijn fraaie Wow&Flutter-waarden.

Het is opvallend dat Nakamichi zo langzamerhand de enige fabrikant is die geen HX-Pro in zijn cassettedecks toepast en toch niet in de problemen komt met hoogverzadiging: vermoedelijk een combinatie van uitstekende koppen en dito schakelingen. Overigens schijnt HX-Pro nadelen te kunnen hebben. Ik heb één keer een geval meegemaakt van iets wat op een

WAT VOOR BEIDE voorgaande apparaten gold, gaat ook op voor CDplayer4: het is een speler zonder al te veel opsmuk, toeters en/of bellen, maar gewoon een betrouwbare machine die graag en goed cd's afspeelt. De digitale conversietechniek is opgebouwd rond een Sony-chip, die per kanaal een 18 bit omzetter bevat, voorafgegaan door een achtvoudig overbemonsterend digitaal filter; het geheel is voor het analoge traject aangevuld met een hoop eigen, discreet opgezette electronica en dit alles maakt een uiterst gedegen indruk. Bij het meten bleek, dat de lineariteit van de omzeters uitstekend in orde was: pas bij -90dB was er een afwijking van een half deebetje. Ook bleek iets wat me bij het luisteren merkwaardig genoeg totaal niet wat opgevallen, namelijk dat de frequentie karakteristiek boven 10kHz heel zachtjes afliep, tot -1dB bij 20kHz. Niet iets om wakker van te liggen dus; de speler klinkt gewoon voortreffelijk, rustig maar absoluut niet saai of mat. Er wordt uitstekend gedefinieerd en gepositioneerd in een mooi stabiel beeld en alle kenmerken van de betere meerbitter zijn volop aanwezig.

De gebruikelijke handelingen kunnen alle op de machine zelf worden uitgevoerd, met uitzondering van het heen- en terugzoeken binnen een spoor: daarvoor is de afstandbediening

nodig en dat kan zowel de systeem a.b. van de receiver zijn als de eigen bijgeleverde. Die laatste biedt bovendien de mogelijkheid om direct naar een bepaald spoor te gaan met de cijfer-toetsen. Er is één paar, niet-regelbare analoge uitgangen en een digitale uitgang ter beschikking, plus een afzonderlijk regelbare hoofdtelefoonuitgang. Er kan geprogrammeerd en herhaald worden; niet zo uitbundig als bij veel concurrenten, maar genoeg voor normaal gebruik. Het informatievenster laat aan duidelijkheid weinig te wensen over, alleen met indexen wordt niets gedaan en dat is toch een beetje jammer. Dat er verder niet veel te zeggen valt, is een compliment. De speler spreekt geheel voor zichzelf, dat wil zeggen voor de muziek en zo hoort het.

NET ALS IN ELKE andere muziekinstallatie zijn de luidsprekers de belangrijkste schakel, omdat ze nu eenmaal voor het allergrootste deel het uiteindelijke geluid bepalen. Bezuinigingen op luidsprekers is daarom altijd dwaas. Hoe

laatste categorie hoort de KEF Q-60 thuis. Ik beweer dat wel met enige schroom, omdat zes-honderd gulden per luidspreker natuurlijk altijd nog een aanzienlijk bedrag voorstelt, maar wat de Q-60 voor dat geld teruggeeft, is een prestatieniveau dat door vele, twee maal dat bedrag kostende concurrenten nog niet wordt gehaald. Boude beweringen, hoor ik al ergens mompelen.

Wat deze luidsprekers zo goed maakt, is natuurlijk in de eerste plaats de erin toegepaste Uni-Q techniek, waar KEF het patent op heeft. Het gaat hier om de unieke constructie van een tweeter die in het hart van de woofer is gemonteerd, zodat hun akoestische centra exact samenvallen. Doordat al het geluid nu vanuit één punt komt (er is een zogeheten puntbron ontstaan), vallen een heleboel fasefouten en daaruit voortvloeiende klankverkleuringen en vervorming weg, hetgeen een uitgesproken zegenrijke werking heeft op impulsgedrag, stereobeeld en algehele natuurgetrouwheid. Dat is inderdaad nogal wat, maar vergist u zich niet: KEF

mand die dit soort luidsprekers een keer goed heeft beluisterd, dat ook niet meteen wordt.

Vervolgens werden de Uni-Q's ingezet in de Referentiereeks en daar bleek pas goed het potentieel van deze eenheden, omdat de kleur van de iets te dunne kasten in de C-serie het beeld nog wat vertroebelde. Met de introductie van de huidige Q-serie heeft KEF een fraai compromis bereikt tussen de gunstige prijs van de C's en de topkwaliteit van de R-en. Zo klinkt Q-60 ontegenzeggelijk een stuk strakker dan zijn voorganger, de C-55; het overgebleven minieme randje vet in het laag zal voor meer mensen eerder aantrekkelijk dan afstotend werken. In elk geval blijft het laag droog genoeg om nog wat ophalen te verdragen en hier komt de fraaie klankregeling van de Nakamichi receiver weer even om de hoek kijken: dankzij het lage werkpunt kunnen we de bas met gemak twee streepjes opdraaien, zodat de in de neutrale stand wat verzwakte lage E van de contrabas (41Hz) nu op volledige oorlogssterkte komt en er zelfs een bruikbare Bes van de contrafagot (29Hz, wel verzwakt natuurlijk) gereproduceerd wordt.

Deze eigenschappen, een uitmuntende precisie en een ruim bereik, vormen een combinatie die in deze prijsklasse de Q-60 tot een erg eenzame luidspreker maakt. Bij langer luisteren gaan bepaalde details opvallen: in het eerste deel van Mahler 4, in die prachtige opname (uit 1961!) van Georg Solti met het Concertgebouworkest op Decca, werd ik op een bepaald moment plotseling getroffen door het 'stuiten' van de strijkstokken op de contrabassen. Het lijkt onnozel, maar een luidspreker moet heel wat in huis hebben om dat werkelijk natuurgetrouw weer te geven. Het complex van de attaque van de strijkstok, de respons van de snaren en de kast, plus daarna de galm van de ruimte, dat is een hele opgave voor een luidspreker om goed gedefinieerd neer te zetten. En dat is maar één voorbeeld. Ook het hoog heeft een beetje een 'commercieel' karakter: het loopt wat op, maar wordt gelukkig niet scherp. De Q-60 is derhalve een strijkersvriendelijke luidspreker, met een frisse neus en warme voeten.

CONCLUSIE. Wat mij betreft is dit een set om iedereen aan te raden, of men nu instapt op beginners- of gevorderden niveau. Prettig en rustig vormgegeven, comfortabel te bedienen, voldoende mogelijkheden, uitnemende prijs / kwaliteitverhouding. Eventueel aangevuld met een platenspeler echt een installatie om jarenlang probleemloos van te genieten. Die vijfhonderd gulden setkorting kan mooi besteed worden aan muziek. ■

Q-60 luidsprekers (rechts op de foto)

goed de rest van de set ook is, als de luidsprekers niet deugen, is alle daarvòòr opgebouwde kwaliteit gewoon verspilde moeite. Zijn alle goede luidsprekers duur? Neen. Evenmin overigens zijn alle dure luidsprekers goed. Er zijn dure krenten en goedkope parels en precies in de

heeft met deze ontwikkeling een enorme stap gezet in de ontwikkeling van de conventionele dynamische luidsprekertechniek. Al vanaf de eerste modellen in de C-reeks die met de Uni-Q waren uitgerust, was ik een overtuigd 'gelovige' en ik kan me moeilijk voorstellen dat ie-

Nakamichiset f3000,-
Receiver3
CassetteDeck2
CDPlayer4
KEF-luidsprekers Q-60 f1200 per paar
Importeur: TransTec, Rotterdam
tel: 010-4147055

Waarom zou u over muziek lezen, wanneer u er gewoon naar kunt luisteren?

Luisteren is veruit de beste manier om van muziek te genieten, maar lezen kan daarbij wel helpen, want de juiste informatie leidt tot betrokkenheid en aandacht. Muziek heeft goede musici en goede luisteraars nodig om te klinken. Entr'acte is het tijdschrift waar zij elkaar ontmoeten. Onontbeerlijk voor wie wil weten wat er speelt, uw rendez-vous met lees- en luisterplezier.

Een jaarabonnement voor tien nummers kost f 72,50.

Stuur een briefkaart met uw naam en adres naar Entr'acte/PVO, Antwoordnummer 16011, 5100 VJ GILZE. Wacht met betalen op onze acceptgiro. Bovendien ontvangt u dan een unieke CD, waarop Vladimir Ashkenazy driemaal het eerste deel van Beethovens Vijfde Piano concert speelt. *Een collectors item!*

U kunt ook een proefabonnement nemen op Entr'acte.

Voor 3 nummer betaalt u de speciale prijs van f 17,50 (een korting van 35% ten opzichte van de winkelprijs). Stuur een briefkaart met uw naam en adres naar Entr'acte/PVO, Antwoordnummer 16011, 5100 VJ GILZE. Wacht met betalen op onze acceptgiro.

Voorzichtig met instappen.

Apparatuur die van TransTec afkomstig is heeft enige zeer opmerkelijke eigenschappen. Vooral mensen die denken dat weergave-apparatuur jaar in jaar uit alleen maar steeds beter wordt, staan soms wat ongelovig te kijken als ze erachter komen dat de spullen die ze al zo lang geleden aanschaffen, nog steeds aan de top van de markt staan, en daar als vanzelfsprekend nog steeds de toon aangeven.

Ingestapt en uit de kunst.

Slechts weinig gebruikers weten dat hun een plezierige verrassing wacht als ze nazorg behoeven. Niet elke importeur ziet na 10 of 20 jaar 'n degelijk stuk handwerk blij en met enige trots weerom. Om haar bereidheid tot nazorg te onderstrepen gaat TransTec van tijd tot tijd het land in en biedt bij haar manifestaties de bezitter de gelegenheid zijn apparatuur te laten controleren en zo nodig weer op specificatie te brengen.

TransTec bv

Brugwachter 19
3034 KD Rotterdam

010 - 414 70 55

010 - 411 35 80